

JOENSUU

Kiihtelysvaaran rantaosayleiskaavan muuttuvan maankäytön alueiden ar- keologinen inventointi 2020

**Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen
Johanna Rahtola**

Tilaaaja: Joensuun kaupunki

Sisältö

Perustiedot	2
Kohdeluettelo	3
Yleiskartat.....	4
Inventointi.....	6
Historiallinen asutus.....	6
Maastotyö	8
Tulos	9
Lähteet	9
Muinaisjäännökset	9
1 JOENSUU K Aidankangas	9
6 JOENSUU MARJOLAHTI	10
7 JOENSUU K Aidankangas 2.....	12
8 JOENSUU K Aidankangas 3.....	14
10 JOENSUU Keskijärvi Variesensaari NW	15
Muu kulttuuriperintökohde	16
9 JOENSUU YLINEN Lypsyrauta	16
Mahdolliset muinaisjäännökset	18
4 JOENSUU Keskijärvi Variesensaari.....	18
5 JOENSUU Löytöjärvi Kalmonsaari	19
Hajalöytöpaikat.....	20
2 JOENSUU Välijoki	20
3 JOENSUU Pajamäki	20

Kansikuva: Kaava-alueita Palojärvellä.

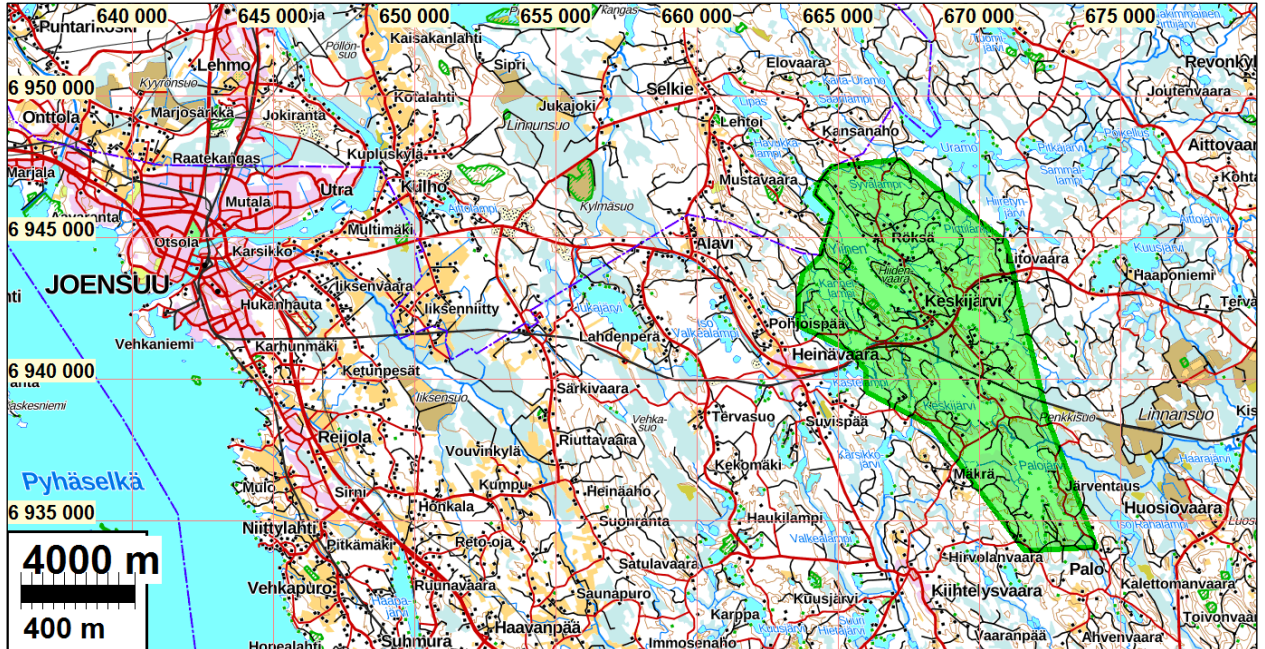
Perustiedot

- Alue:* Joensuu. Kiihtelysvaaran rantaosayleiskaavan muuttuvan maankäytön alueet (uudet RA-alueet arkeologisesti potentiaalisiksi arvioituita osin).
- Tarkoitus:* Selvittää alueen muinaisjäännökset ja selvittää sijaitseeko muuttuvan maankäytön alueilla (RA-alueilla) ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia, suojeltavaksi katsottavia kohteita.
- Työaika:* Maastotyö heinäkuun alussa 2020.
- Tilaaja:* Joensuun kaupunki.
- Tekijät:* Maastotyö Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen, raportin koostaminen ja valmistelu Johanna Rahtola.
- Aikaisemmat tutkimukset:* Pirjo Lahtiperä 1967 inventointi, Oili Forsberg 2003 inventointi ja Ville Hakamäki 2020 lidar-inventointi.
- Tulokset:* Rantaosayleiskaavan alueelta tunnettiin ennestään kuusi arkeologista kohdetta, joista kolme sijaitsee muuttuvan maankäytön alueella tai välittömässä läheisyydessä: kaksi kiinteää muinaisjäännöstä (*raportin kohteet nro 1, 6*) ja yksi mahdollinen muinaisjäännos (*nro 4*). Nämä tarkastettiin maastossa. RA-alueiden ulkopuolisia tunnettuja kohteita ei tarkastettu.

Inventoinnin jälkeen rantaosayleiskaavan alueelta tunnetaan viisi kiinteää muinaisjäännöstä, kaksi mahdollista muinaisjäännöstä, yksi muu kulttuuriperintökohde ja kaksi hajalöytöpaikka.

Muuttuvan maankäytön alueilla sijaitsee viisi suojelukohdetta: neljä kiinteää muinaisjäännöstä (*kohteet nro 1, 6, 7, 8*) ja yksi muu kulttuuriperintökohde (*nro 9*).

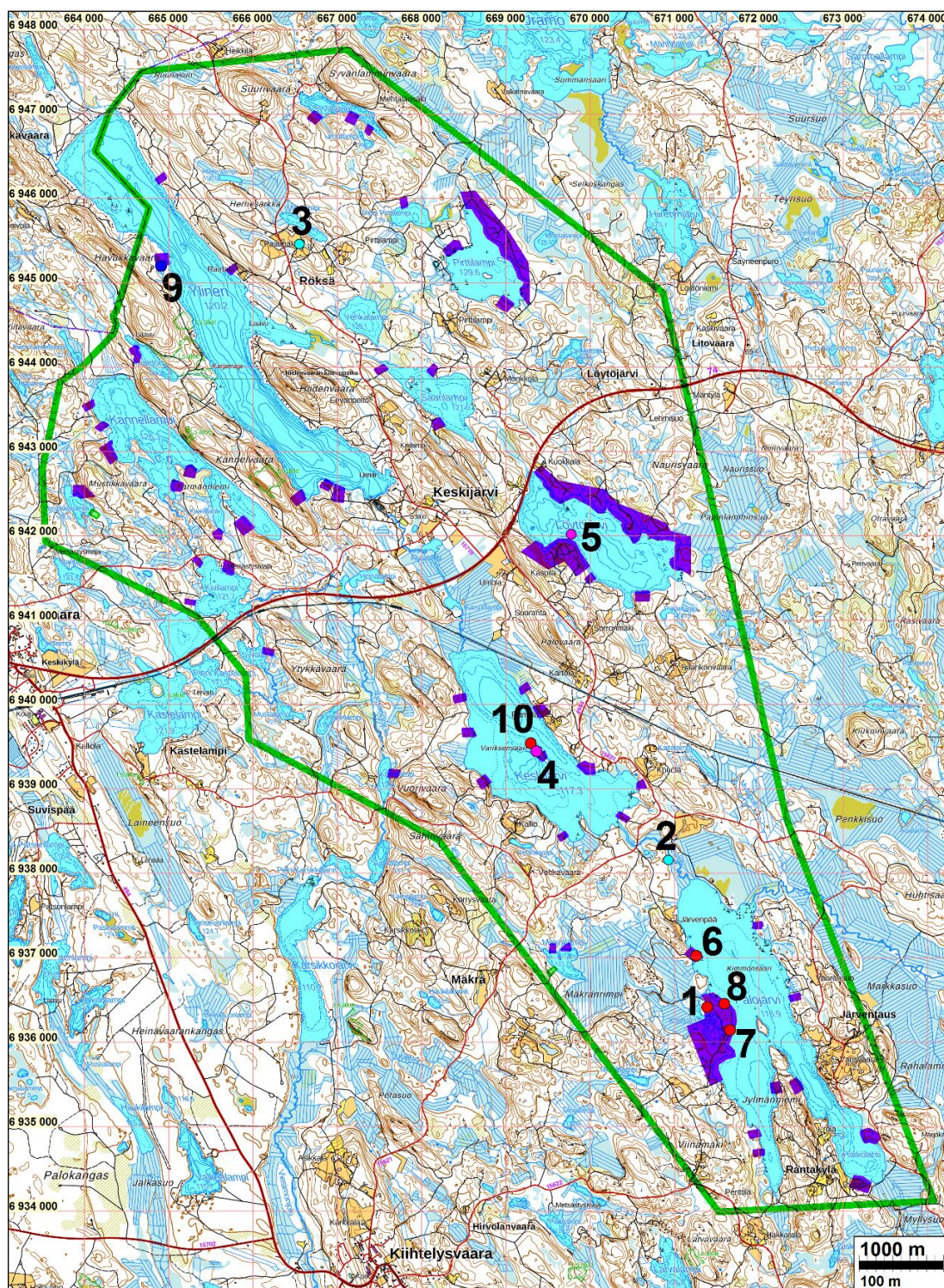
Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta syyskuussa 2020, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 7/2020. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä.

Rantaosayleiskaava-alue vihreällä.

Kohdeluettelo

N	E	Nr o	nimi	ajointus	tyyppi	status	MJ-TUNNUS	RA-alueella
6936414	671387	1	KAIDANKANGAS	historiallinen	tervahauta	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000038686	X
6938159	670926	2	VÄLIJOKI	ajoitamaton	löytö	hajalöytöpaikka	1000028585	
6945457	666550	3	PAJAMÄKI	kivikautinen	löytö	hajalöytöpaikka	251040001	
6939447	669364	4	KESKIJÄRVI VARIKSEN SAARI	historiallinen	kesähauta	mahdollinen muinaisjäännös (S)	251500002	lähistöllä
6942019	669775	5	LÖYTÖJÄRVI KALMONSAARI	historiallinen	kesähauta	mahdollinen muinaisjäännös (S)	251500007	
6937022	671259	6	MARJOLAHTI	kivikautinen	asuinpaikka	kiinteä muinaisjäännös (sm)	1000002733	X
6936140	671659	7	KAIDANKANGAS 2	kivikautinen	asuinpaikka	kiinteä muinaisjäännös (sm)	-	X
6936453	671591	8	KAIDANKANGAS 3	kivikautinen	asuinpaikka	kiinteä muinaisjäännös (sm)	-	X
6945196	664909	9	YLINEN LYPSEY-RANTA	historiallinen	asuinpaikka	muu kulttuuriperintökohde (s)	-	X
6939541	669295	10	KESKIJÄRVI VARIKSEN SAARI NW	kivikautinen	asuinpaikka	kiinteä muinaisjäännös (sm)	-	lähistöllä

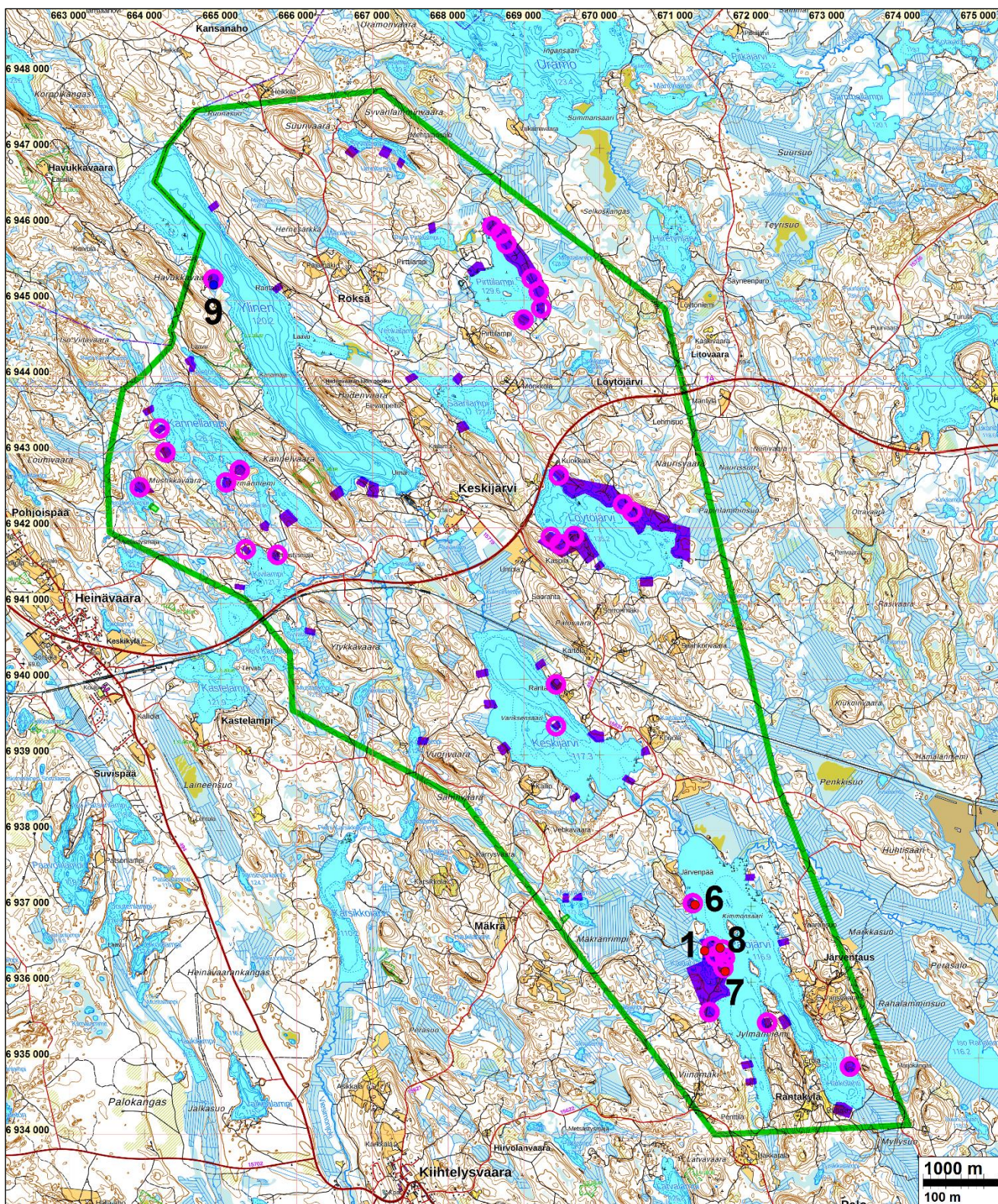
Yleiskartat

■ = Rantaosayleiskaavan raja

■ = RA-alueet

Hankealueella sijaitsevat arkeologiset kohteet:

- = kiinteä muinaisjäännös (sm)
- = muu kulttuuriperintökohde (s)
- = mahdollinen muinaisjäännös (s)
- = löytöpaikka

- = Rantaosayleiskaava-alueen raja
 = uudet RA-alueet
 = arkeologisiin maastotutkimusmenetelmin tutkittu alue.

Muuttuvan maankäytön alueilla sijaitsevat arkeologiset suojelukohteet:

- = kiinteä muinaisjäännös (sm), **kohteet nro 1, 6, 7, 9**
● = muu kulttuuriperintökohde (s) **kohde nro 9**

Inventointi

Joensuun kaupunki on laatimassa Kiihtelysvaaran rantaosayleiskaavaa. Joensuun kaupunki tilasi kaavan muuttuvan maankäytön alueiden (RA-alueiden) arkeologisen inventoinnin Mikrolahti Oy:ltä. Inventoinnin maastotyön tekivät Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen 3. - 12.7.2020 välisenä aikana, vajaan neljän päivän aikana, tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa. Työ tehtiin limittäin Niva-Ohvanan ja Eno-Tuupovaaran royk inventointien kanssa.

Tutkimusalue sijaitsee Joensuun kirkosta 22 – 34 km itään – itäkaakkoon, entisessä Kiihtelysvaaran pitäjässä, joka liitettiin Joensuun kaupunkiin vuoden 2005 alussa. Alueen kokonaislaajuus on noin 71 km². Alue on 1. ja 2. Salpausselän välissä olevaa aluetta, joka kuuluu Jänisjoen kautta Laatokkaan laskevaan vesistöalueeseen. Heti jääkauden jälkeen kyseinen alue on siis kuroutunut omaksi järviolueekseen eikä ole ollut osana esim. Ancyliusjärveä tai muinaista Suur-Saimaata. Alueella on runsaasti melko suuria järviä. Suurimmat näistä ovat Ylinen ja Palojärvi. Lisäksi alueella on lukuisia pienempiä järviä. Nämä kytkeytyvät Viesimonjoen kautta eteläkaakkoon Jänisjokeen, joka laskee Laatokkaan. Tämän vesistöalueen ja muinaisen Saimaan välillä on ollut vain lyhyehköjä kankaita / veneenvetotaipaleita, varsinkin alueen luoteisosassa. Maaperältään alue on suurimmaksi osaksi moreenia, osittain hiekkamuodostumia, hieman suo- / turvemudostumia ja pieneltä osin kallioita. Kaava-alueen nykyiset vesistöt ovat 120 – 150 m mpy välillä. Korkeimpien mäkien laet ovat noin 200 m mpy tasolla (korkein Hiidenvaara).

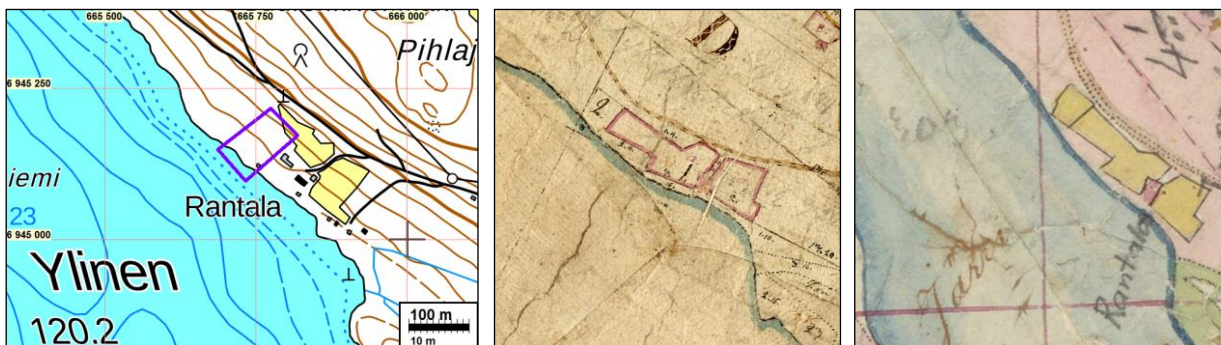
Aikaisemmat arkeologiset inventoinnit alueella ovat Pirjo Lahtiperän vuonna 1967 tekemä inventointi, Oili Forsbergin vuonna 2003 tekemä inventointi ja Ville Hakamäen vuonna 2020 tekemä lidaraineiston tarkastelu.

Rantaosayleiskaavan suunnittelualueelta tunnetaan ennestään kuusi arkeologista kohdetta. Tunnetuista kohteista kolme sijaitsee muuttuvan maankäytön alueella, tai aivan välittömässä läheisyydessä. Kiinteät muinaisjäännökset: historiallisen ajan tervahauta *Kaidankangas (raportin kohde nro 1)* ja kivikautinen asuinpaikka *Marjolahti (nro 6)* ja mahdollinen muinaisjäännös, historiallisen ajan kesähautaus *Löytöjärvi Keskijärven Variksenlahti (nro 4)*. Kolme muuta tunnettua kohdetta sijaitsee selvästi RA-alueiden ulkopuolella: mahdollinen muinaisjäännös *Löytöjärvi Kalmonsala (nro 5)*, kivikautinen hajalöytöpaikka *Pajamäki (nro 3)* ja ajoittamaton hajalöytöpaikka *Väljoki (nro 2)*.

Historiallinen asutus

Alueen maankäyttöhistoriaa selvitettiin aluetta kuvaavilta historiallisilta kartoilta (isojakokartat v. 1800/1803 ja v. 1845–46 pitäjänkarta). Lisäksi tarkasteltiin Saloheimon 1600 luvun asutuskarttoja. Alue on vanhaa Liperin pitäjän Röksän kylän aluetta ja Kiihtelysvaaran Keskijärven ja Palon kylän aluetta. Tutkimuksen koskiessa muuttuvan maankäytön alueita historiallisilta kartoilta tarkastettiin näiden alueiden maankäytön historiaa ja asutuksen varhaisempia vaihteita. Kaikki muuttuvan maankäytön alueille historiallisilta kartoilta paikannetut talopaikat sijaitsevat edelleen rakennetuilla kohdilla. Uusia rakennettavia alueita on osoitettu näiden vanhojen talotonttien tuntumaan, vanhalle peltoalueelle. Muuttuvan maankäytön alueella ei ole autioituneita talon paikkoja. Historiallisten talotonttien ympäristöön oli muutamissa kohdin osoitettu uusia rakennettavia alueita: Röksän kylän alueella yksi, Keskijärven kylän alueella kaksi ja Palon kylän alueella yksi.

Röksän kylä: Vuoden 1803 ja v. 1845/46 kartoilla on talo nykyisen Rantalan kohdalla. RA-alue sijoittuu vanhan talotontin luoteispuolelle, peltoalueelle. Talo vaikuttaa sijainneen samalla kohdalla, kuin nykyinen Rantalan talo.

Vasen, RA-alue violetilla. keskellä. Ote vuoden 1803 kartasta. Oikea. ote v. 1845/1846 pitäjänkartasta.

Keskijärven kylä: Keskijärven rannalla nykyisen Rantalan kohdalle on Vuoden 1803 ja v. 1845/46 kartoilla merkitty kaksi talotonttia. Uusi rakennuspaikka on näiden vanhojen talotonttien välisellä pellolla. Nykyiset talot vaikuttavat sijaitsevan samoilla kohdin, kuin historiallisille kartoille merkityt talonpaikat.

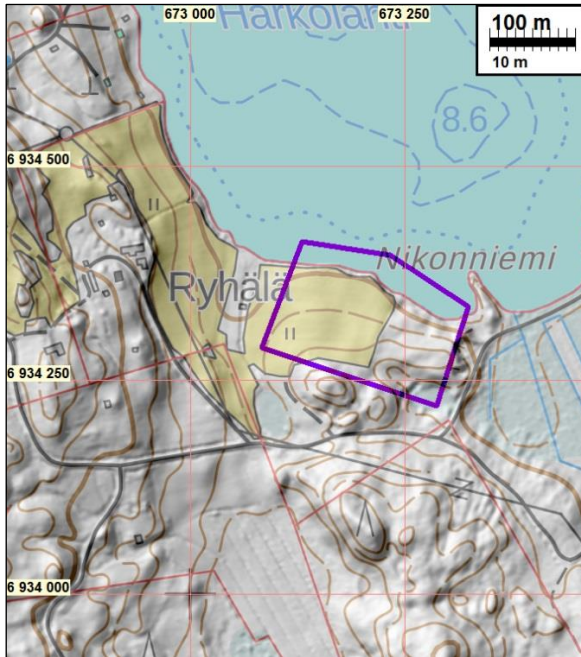
Vasen. RA-alue violetilla. Keskellä. Ote v. 1800 kartasta. Oikea. Rantala v. 1845, 1846 pitäjänkartalla.

Keskijärven kylään Löytöjärven lounaisrannalla nykyisen Kaspilan tilan tuntumassa on vuoden 1800 kartalle ja v. 1845/1846 pitäjänkartalle merkitty talotontti. Uusi rakennusalue on osoitettu talonpaikan pohjoispuolelle. Uusi rakennuspaikka sijaitsee osin vanhan talon pelloilla ja osin niityllä. Historiallisille kartoille merkitty talon paikka sijaitsee nykyisen Kaspilan talon kohdalla.

Vasen. RA-alue violetilla. Keskellä. Ote v. 1845/1846 pitäjänkartasta. Oikea. Ote v. 1800 kartasta.

Palon kylä: Paljojärven lounaisrannalla nykyisen Ryhälän tilan tuntumassa on v. 1800 kartalle ja v. 1845/1846 pitäjänkartalle merkitty muutamia taloja. Rantaviiva kyseisellä kohdalla on muuttunut 1800-luvun karttojen laatimisen jälkeen, mutta peltokuviot ovat edelleen suhteelliset samat kuin nykykartalla. Vuoden 1800 kartan tilanrajat ovat vastaavat kuin pitäjänkartalle (v. 1845/1846) liijykynällä päälle piirretty, nämä rajat vastaavat nykyisiä kiinteistörajoja kyseisellä kohdalla. Historiallisille kartoille merkittyjen talopaikkojen voidaan todeta sijaitsevan nykyisin rakennetuilla kohdilla, tai selvästi uutta rakennusalueetta etäämpänä. Lähimpänä uutta rakennusalueutta on nykyinen Ryhälän talo. Uusi rakennusalue sijaitsee vanhalla pellolla ja niityllä.

Viereisellä kartalla RA-alue violetilla. Alla vasen. Ote v. 1800 kartasta. Alla oikealla. Ote v. 1845, 1846 pitäjänkartasta.

Maastotyö

Maastotutkimus kohdistui ainoastaan muuttuvan maankäytön alueille. Kaikkien uusien RA-alueiden muinaisjäännöspotentiaali arvioitiin ensin historiallisen kartta-aineiston (kuten esimerkiksi isojakokartta, vanhat peruskartat), maastokartan sekä lidar-aineiston ja joissain tapauksissa myös ilmakuvan avulla. Kyseisellä tarkastelumenetelmällä valittiin alustavasti maastossa tarkemmin katsottavat alueet. Lopullinen valinta ja tarkempi arvio kunkin alueen muinaisjäännöspotentiaalista sekä mahdollisuudesta löytää sieltä muinaisjäännöksiä (johon vaikuttavat myös havainnointiolosuhteet kuten kasvillisuuspeite – onko tiheää vesakkoa tai pusikkoa), tehtiin maastossa saatujen havaintojen pohjalta. Alueelle ei menty tai siellä ei käytetty aikaa vilkaisua kauempaa, mikäli alue arvioitiin muinaisjäännösten löytämisen kannalta ”toivottomaksi” tai niiden sijoittumisen kannalta epätodennäköiseksi. Inventoinnissa käytettiin siis arkeologista asiantuntemusta maastotyön kohdentamisessa ja sen priorisoinnissa.

Maastossa tarkastettiin muuttuvan maankäytön alueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat ennestään tunnetut arkeologiset kohteet. Raportissa kuitenkin kuvataan kaava-alueen kaikki arkeologiset kohteet, nekin joita ei nyt maastossa tarkastettu. Maastotyössä käytettiin normaaleja arkeologisen inventoinnin tutkimusmenetelmiä: silmänvaraista havainnointia, maaperäkairauksia, lapionpistoja ja tarvittaessa paikoin metallinpaljastinetsintää, jos epäiltiin metallikautta.

Tulos

Rantaosayleiskaava-alueelta tunnettiin ennestään kuusi arkeologista kohdetta (*tämän raportin kohteet nro 1-6*). Näistä kohteista kolme sijaitsee muuttuvan maankäytön ulkopuolella, eikä niitä tarkastettu maastossa (*nro 2, 3 ja 5*). Kolme muuttuvan maankäytön alueella tai niiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevaa arkeologista kohdetta tarkastettiin maastossa (*nro 1, 4, 6*).

Inventoinnin jälkeen rantaosayleiskaavan hankealueelta tunnetaan 10 arkeologista kohdetta. **Muuttuvan maankäytön alueilta näistä arkeologisista suojelukohteista sijaitsee viisi.** Neljä kiinteää muinaisjäännettä (kaavamerkintä ”sm”): historiallisen ajan tervahauta, *Kaidankangas (nro 1)*, kivikautiset asuinpaikat *Marjonlahti (nro 6)*, *Kaidankangas 2 (nro 7)* ja *Kaidankangas 3 (nro 8)*. Sekä yksi muu kulttuuriperintökohde (kaavamerkintä ”s”), historiallisen ajan asuinpaikka *Ylinen Lypsyraanta (nro 9)*. Lisäksi muuttuvan maankäytön alueen tuntumassa ja mahdollisen muinaisjäänneksen (*nro 4*) lähituntumassa sijaitsee kivikautinen asuinpaikka, kiinteä muinaisjäänne, *Keskijärvi Variksensaari NW (nro 10)*.

15.9.2020

Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen
Johanna Rahtola

Lähteet

Ahlgrén, F. 1803. Karta öfver Röxa Bys Ägor Belägne Kontiolax Kapell af Liebelik Sokn Karelens Öfre Härad och Kuopio Län. Maanmittaushallitus.
Hallenson, N. 1800. Karta öfver Palo Byss Ägor uti Kihtelysvara Kapell Tohmajärvi Sokn Carelens Nedre Härad Kuopio Län. Maanmittaushallitus.
Hallenson, N. 1800. Charta öfver Keskijärwi Byss Ägor, uti Kihtelys Sokn Karelens Nedre Härad och Kuopio Län. Maanmittaushallitus.
Peruskartat: Kiihtelysvaara 4241 05 v. 1974. Uramo 4241 06 v. 1974. Maanmittauslaitos.
Pitäjänskartat: Kiihtelysvaara 4241 05 ja 4241 06 v. 1845, 1846. Maanmittaushallitus.
Saloheimo, V. 1971b. Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla. Kylä- ja pitäjäkartat.

Muinaisjäännökset**1 JOENSUU K Aidankangas**

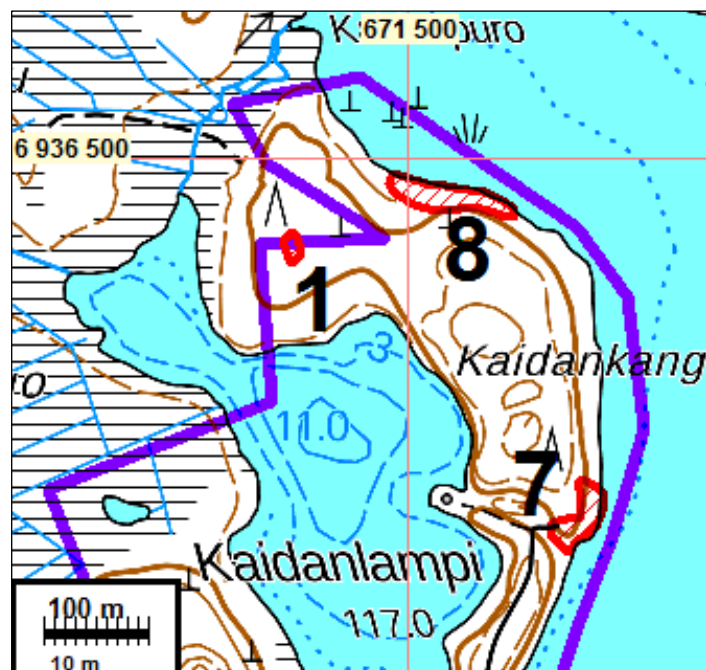
Mjtunnus: 1000038686
Status: kiinteä muinaisjäänne (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: tervahauta

Koordin: N: 6936414 E: 671387

Tutkijat: Ville Hakamäki 2020 lidartarkastelu, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
Huomiot: Muinaisjäänne rekisteri: Tervahauta sijaitsee Palojärven länsirannalla olevalla Kaidankankaalla. Kyseessä on 10 metriä halkaisijaltaan oleva ja selvillä ympärysväleillä varustettu tervahauta. Ympäristössä on erotettavissa myös muita kuoppailmiöitä, mutta näiden luonnetta ei ole mahdollista määrittää ilman tarkempia tutkimuk-

sia. Kohde on paikannettu Lidar-korkeusmallin perusteella 2.6.2020. Tervahautaa ei ole tarkastettu maastossa ja se vaatii lisätutkimuksia.

Sepänmaa 2020: Paikalla on tervahauta, halkaisijaltaan 15 m. Haudan etelälaidalla on halkaisijaltaan n. 3 m kuoppa – todennäköinen halssikuoppa. Pohjoislaidalla on toinen, saman kokoinen kuoppa. Sijaitsee hiekkakankaan melko tasaisella osalla, kohdalla, jossa maanpinta alkaa viettää lounaaseen. Puusto ympäristössä pääasiassa mäntyä, tervahaudan kohdalla myös runsaasti nuorta lehtipuuta. Tervapirtin jäännöksiä ei etsinnöistä huolimatta löydetty.

Muinaisjäännösalueiden rajausta punaisella. **1)** Kaidankangas, **7)** Kaidankangas 2 ja **8)** Kaidankangas 3.

6 JOENSUU MARJOLAHTI

Mjtunnus: 1000002733
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6937022 E: 671259

Tutkijat: Oili Forsberg 2003 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Asuinpaikka sijaitsee Palojärven luoteispäädyssä, Kimmonsaaren luoteispuolella ja Marjolahden pohjoispuolella olevassa niemekkeestä, noin 20 m rannalta. Asuinpaikan edustalla järvessä on useita saaria, kuten Muna-luoto ja Rahasaari. Kolmisensataa metriä kaakkoon sijaitsevan Kimmonsaaren rannoilla on mahtavat avokalliot. Marjolahden alueella on ajettu raskaalla työko-neella, mikä on rikkonut maanpintaa paikoitellen. Näistä paljastumista on löytynyt kvartsi-iskoksia (KM 33863). Itse löytöalue on vain noin 10 x 10 metriä. Ranta on louhikkoinen ja kostea, joten asuin- tai leiripaikan sijainti on hieman epätavallinen. Asuinpaikka saattaa jatkua kohti Palojärven rantaa.

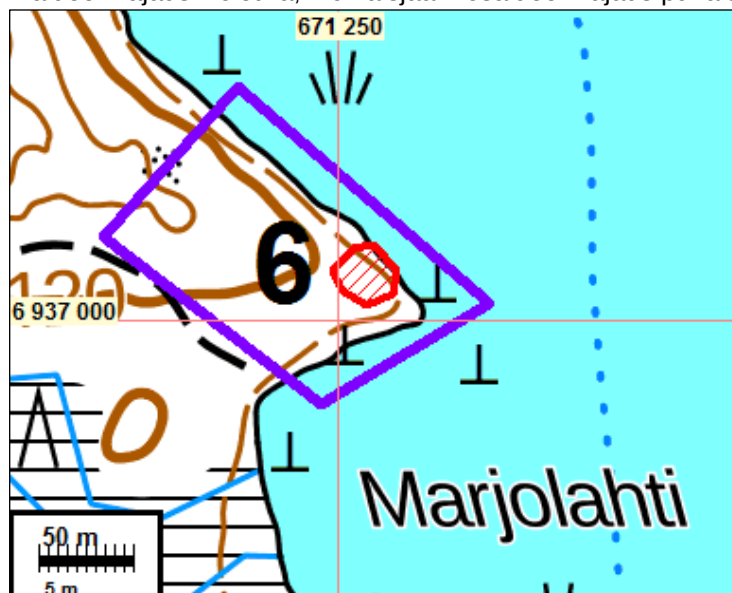
Sepänmaa & Poutiainen 2020: Paikka tarkastettiin v. 2020 inventoinnin yhteydes-sä. Alueelle ei tehty koekuoppia, koska kyseessä oli kiinteä muinaisjäännös – jos-kin rajaamaton, ns. pistekohde. Aikaisemmassa inventoinnissa (2003) tienoilla oli muutaman aarin alueella kivikkoista, mutta tasapohjaista hiekkamoreenia. Kohteen rajaus arvioitiin asuinpaikaksi sopivalta vaikuttavan maaperän ja korkeus-suhteiden perusteella.

Kohdalle on kaavasuunnitelmassa merkitty rakennustontti. Paikan rajaus on siis epävarmemmalla pohjalla kuin ne yleensä inventoinneissa arvioituina ovat. Huomi-oiden myös mahdolliset uudet tielinjat sekä vesijohto- ym. kaivannot, olisi paikan rajaus hyvä selvittää tarkemmilla arkeologisilla tutkimuksilla ennen rakentamista.

Kivikautista asuinpaikkaa rantapenkalla.

v RA-alueen rajaus violetilla, muinaisjäännösalueen rajaus punaisella.

7 JOENSUU K Aidankangas 2

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6936140 E: 671659 Z: 117 - 123

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Huomiot: Sepänmaa 2020: Alue on hiekkakangasta. Palojärven rannan tuntumassa kolmessa koekuopassa havaittiin merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta. Yhdessä koekuopassa (N 6936140 E 671659) havaittiin n. 30 cm paksuinen runsaasti pieniä luunsiruja ja joitakin kvartsi-iskoksia sisältänyt noensekainen kulttuurikerros, jossa oli myös rapautuneita (palaneita?) kiviä. Samalla alueella oli myös 3 pienehköä kuoppaa, joissa kairausten perusteella on ehjä podsolimaannos, mutta ei selvää nokikerrosta. Näiden ympärillä oli matalat maavallit. Kyseessä ovat ihmisen tekemät, todennäköisesti esihistorialliseen asuinpaikkaan liittyvät rakenteet, eivät esim. tuulenkaatojen jäänteet. Nämä ovat kohteen ajoittamattomia alakohteita (kuoppajäännöksiä).

Alakohde 1: N 6936166 E 671674	kuoppa, halk. 1,5 m, syvyys 50 cm
Alakohde 2: N 6936155 E 671673	kuoppa, halk. 1,3 m, syvyys 30 cm
Alakohde 3: N 6936188 E 671667	kuoppa, halk. 1,5 m, syvyys 30 cm

Kohde sijaitsee Kaidankaan seudulla olevalla laajalla kaavasuunnitelmassa rakennusalueeksi suunnitellulla alueella. Samalla alueella ovat myös muinaisjäännöskohteet 1 ja 8. Alue vaikuttaa hyvin potentiaaliselta muinaisjäännösten, lähinnä kivikautisten asuinpaikkojen kannalta. On hyvin mahdollista, että alueella on muinaisjäännöksiä enemmänkin ja laajemminkin kuin mitä nyt voitiin satunnaisin menetelmin todeta. Suosittelemme, että alueella (ainakin hiekkakankaan osalle) tehtäisiin arkeologinen tarkkuusinventointi, jolla voitaisiin varmistaa, että alueen muinaisjäännökset on havaittu ja kohtuullisella tarkkuudella rajattu ja rakentamisen sijoittaminen voidaan suunnitella jäännökset säilyttäen

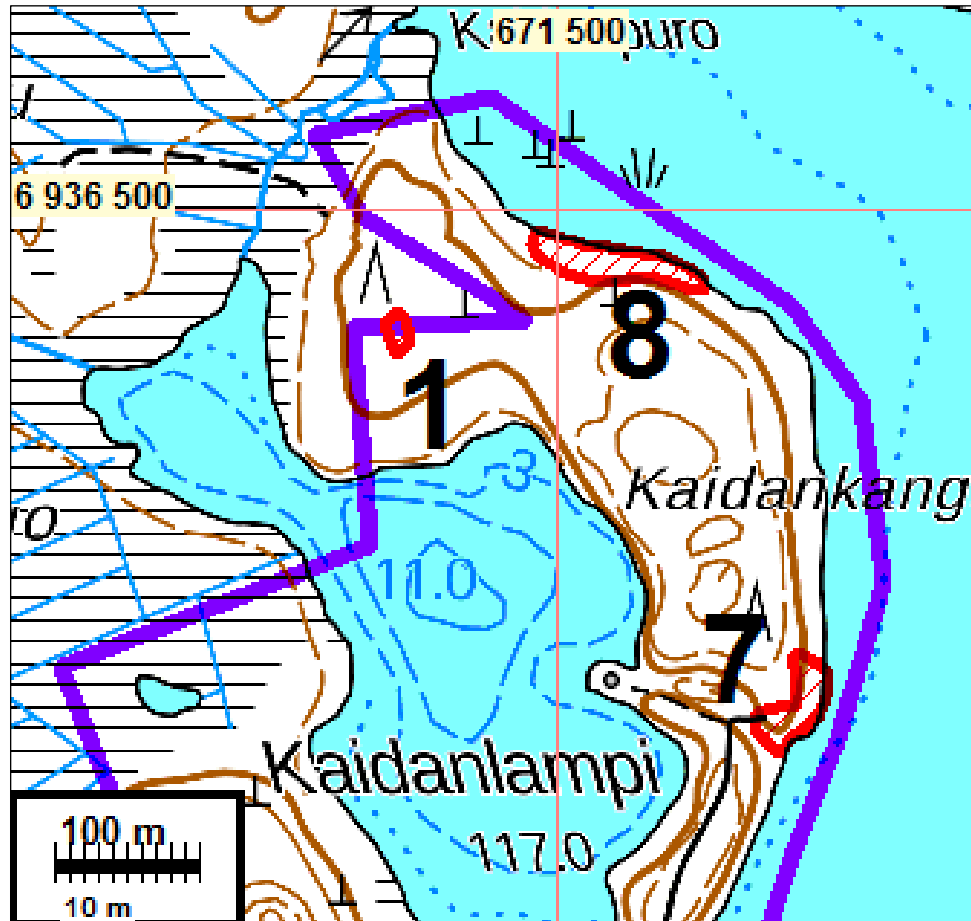
Vasen. Kivikautista asuinpaikkaa. Kuvan keskikohdalta hieman vasemmalle olevan lapion kohdalla koekuopassa oli vahvaa kulttuurikerrosta ja melko runsaasti löytöjä (kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta). Oikea. Alakohde 1 - kuoppa, halk. 1,5 m.

Vasen. Alakohde 2 - kuoppa, halk. 1,3 m. Oikea. Alakohde 3 - kuoppa, halk. 1,5 m. Koilliseen.

Vahvaa kulttuurikerrosta koekuopassa (huuhtoutumiskerroksen alapuolinen oranssinruskea maa). Löytöinä kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta.

Muinaisjäännösalueiden raja punaisella.

1) Kaidankangas, 7) Kaidankangas 2 ja 8) Kaidankangas 3.

8 JOENSUU K Aidankangas 3

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6936453 E: 671591 Z:

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Sepänmaa 2020: Alue on hieman kiviä sisältävää hiekkakangasta Palojärven länsirannalla. Muinaisjäänösrajauslängän länsipäässä todettiin koekuopissa ilmeisen yhtenäisen, n. 40 x 20 m alue, jossa useimmissa koekuopissa oli löytöjä ja osassa vahvaa, 30 cm paksuista kulttuurikerrosta. Tästä noin 60 m itään todettiin pienialainen – n. 15 x 10 m) löytöalue, jossa yhdessä oli kvartsi-iskosten lisäksi palaneita pieniä luunsiruja / kulttuurikerrosta. Näiden alueiden välille tehtiin vain muutama (löydötön) koekuoppa. Samoin tämän alueen ja kohteen 7 väliselle alueelle koekuoppia tehtiin n. 20 m välein, mikä ei kuitenkaan varmuudella todista etteikö tällä välialueella voisi sijaita kivikautista asuinpaikkaa

Kohde sijaitsee Kaidankaan seudulla olevalla laajalla kaavasuunnitelmassa rakennusalueeksi suunnitellulla alueella. Samalla alueella ovat myös muinaisjäänös-kohteet 1 ja 7.

Kartta s. 13

Vasen. Kivikautisen asuinpaikan kaakkoisinta osaa pohjoiseen. Oikea: asuinpaikan pohjoisosaa. Etelään.

Vasen. Vanha tiilistä muurattu grilli kivikautisen asuinpaikan pohjoisosassa. Vierestä, maanpinnan rikkoutumasta löytyi kvartsi-iskos. Itään. Oikea. Suuri, n. 2 m korkea lohkare kivikautisen asuinpaikan keskikohdan tienoilla.

Vahvaa kulttuurikerrosta kivikautisen asuinpaikan pohjoisosassa. Löytöinä kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta.

10 JOENSUU KESKIJÄRVI VARIKSENSAARI NW

Mjtunnus: (uusi kohde)
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: esihistoriallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N: 6939541 E: 669295 Z:

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi

Huomiot: Sepänmaa 2020: VariksenSaaren luoteispäässä olevalle melko kivikkoiselle ja kalioiselle alueelle, jonka pohjalla on hiekkamoreeni, tehtiin vain yksi koekuoppa. Tässä todettiin n. 40 cm paksu kulttuurikerros, jossa oli runsaasti palaneen luun siruja, kvartsi-iskoksia ja muutama keramiikan pala. Lisäksi oli runsaasti rapautuneen (palaneen?) kiven siruja.

Rajaus arvioitiin topografian ja maaperän perusteella. Paikka vaikuttaa ehjältä - siis myöhemmän maankäytön häiritsemättömältä. Puusto alueella on pääasiassa männikköä ja aluskasvillisuus varvikkoa.

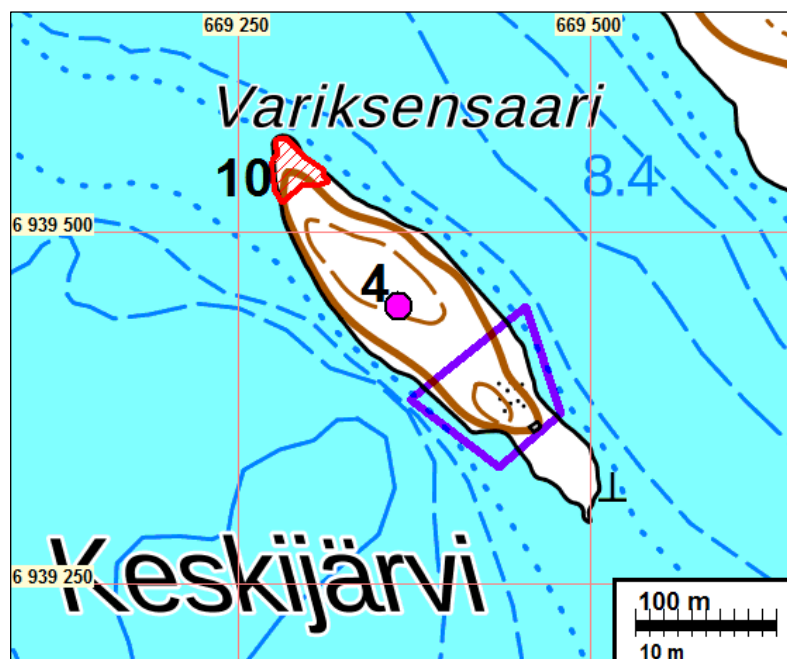
Huom! keramiikanpalat ovat pienehköjä – varmaa ajoitusta ei voi tehdä. Sekoitteen (asbestia ja talkkia) ja polton perusteella kyseessä on aivan kivikauden lopulle tai todennäköisemmin varhaismetallikaudelle ajoittuvat saviastianpalat.

Vasen. Esihistoriallinen asuinpaikka Rantakallioiden takana olevalla tasanteella. Lounaaseen. Oikea. Esihistoriallista asuinpaikkaa. Luoteeseen.

Vasen. Esihistoriallista asuinpaikkaa. Koekuoppa lapion kohdalla. Kaakkoon. Oikea. Vahvaa kulttuurikerrosta koekuopassa. Löytöinä kvartsi-iskoksia, asbesti- ja talkkisekoitteista keramiikkaa sekä palanutta luuta.

RA-alue violetilla, muinaisjäännösalueen rajausta punaisella (nro 10).
Mahdollinen muinaisjäännös (nro 4) sinipunaisella pallolla.

Muu kulttuuriperintökohde

9 JOENSUU YLINEN LYPSEYRANTA

Mj tunnus: (uusi kohde)
 Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: rakennusjäännös / raivausröykkiöitä

Koordin: N: 6945196 E: 664909

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Huomiot: Poutiainen 2020: Kohde sijaitsee runsaat 20 km Joensuun keskustasta itään, Ylinen-järven länsirannan tuntumassa. Paikalla on muutamia erikokoisia raivaus-

röykkiöitä ja rakennuksenperustus. Perustus on luonnonkivistä tehty ja halkaisijaltaan noin 6 x 7m. Sen keskellä on massiivinen tulisijanperustus. Perustuksen vieressä havaittiin pieni ja ruostunut äes, ilmeisesti hevosvetoinen. Paikka on auratussa nuorehkoissa metsässä, kivisellä moreenipohjalla.

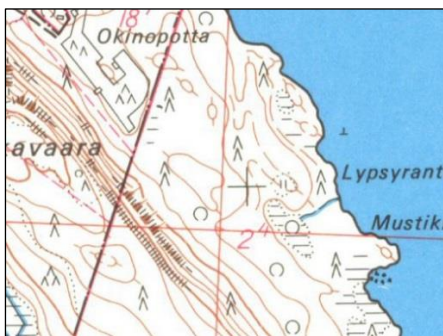
Paikalle ei ole merkitty rakennuksia vuoden 1803 kartalle, vuosien 1845/1846 pitäjänkartalle tai vuoden 1974 peruskartalle.

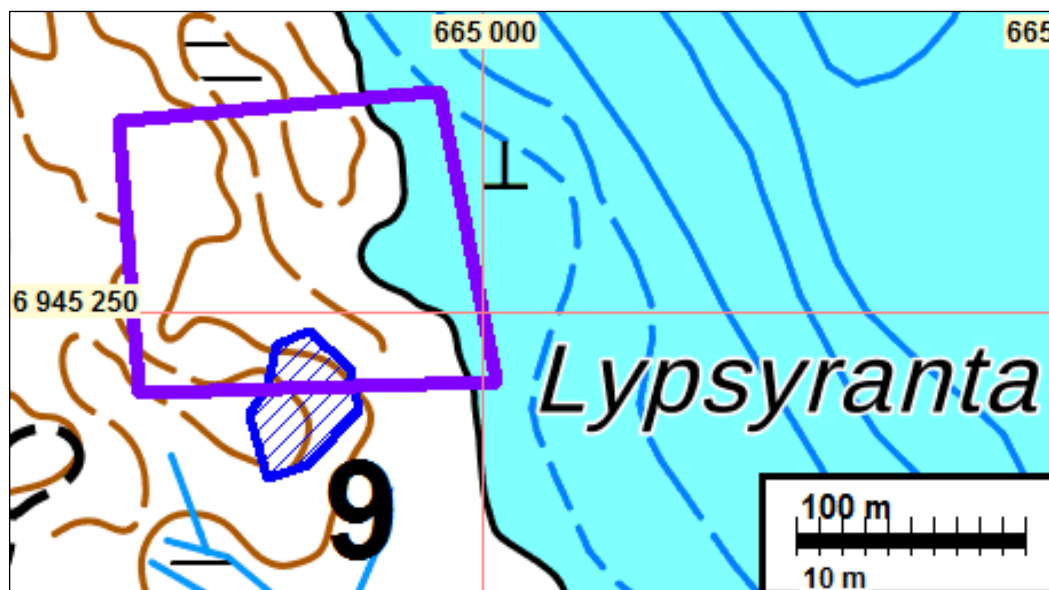
Raivausröykkiöitä

Vasen. Rakennuksenperustus. Oikea. Maataloustyökalu rakennuksen perustuksen päällä.

Alueelle ei ole merkitty rakennuksia vuoden 1974 peruskartalle (vasen), vuosien 1845/1846 pitäjänkartalle (keskellä) tai vuoden 1803 kartalle (oikea).

Muu kulttuuriperintökohteen aluerajaus sinisellä.

RA-alueen rajaus violetilla.

Mahdolliset muinaisjäännökset

4 JOENSUU KESKIJÄRVI VARIKSENSAARI

Mjtunnus: 251500002
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautaus, ruumissaari

Koordin: N: 6939447 E: 669364

Tutkijat: Pirjo Lahtiperä 1967 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Keskijärven Variksenosaaresta on löytynyt pääkalloja ja ihmisen luita.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Koko saari tarkastettiin inventoinnin yhteydessä 2020. Saaren kaakkoispäähän, nykyisen mökin kohdalle oli kaavoitettu rakennustontti. Saari on kooltaan NW-SE suunnassa 340 m ja vastakkaisessa suunnassa 85 m. Saari on pääasiassa kallioista, kivikkoista ja louhikkoista. Kallioiden päällä on suureksi osaksi ohut hiekkamoreenikerros.

Saaren keskiosan korkeimman kohdan tienoilla oli muutama n. 2 x 1 m kokoinen matala kuopanne, mutta nämä todettiin luonnonmuodostumiksi – ilmeisesti tuulenskaatojen jättämiksi jäljiksi. Kalliopohja alueella oli n. 30 cm syvyydessä – maakerros oli siis liian ohut haudauksien kannalta. Tilanne oli sama saaren kaakkoispäässä, jossa mökin luoteispuolella olevalla harjanteella oli pari epämääräistä kuopanetta. Nekin todettiin luontaisiksi. Saarella ei siis todettu merkkejä haudauksista. Tarkastus ei kuitenkaan sulje pois mahdollisuutta, että saarelle on tehty haudauksia. Tosin luulöytöjen lähdettä ei ole tiedossa eikä sen luotettavuutta voi arvioida. Periaatteessa haudauksia voi olla esim. kivien välissä. Haudaukset eivät välttämättä myöskään jätä maanpinnalle näkyviä merkkejä.

Kaavoitetun tontin kohdalta voidaan kuitenkin todeta, että sen kohdalla ei ole muinaisjäännöksiä. Kuten todettu hautauksia ei havaittu mutta niiden havaitseminen kaivamatta esiin joka neliötä on mahdotonta.

Ei rajausta, koska muinaisjäännöstä ei todettu. Saaren luoteispäästä löytyi inventoinnin yhteydessä esihistoriallinen asuinpaikka (kohde 10 – Joensuu Keskinen Variksensaari NW).

Kartta s. 16

Vasen. Luonnon tekemä kuopanne Variksensaaren kaakkoisosan korkeimmalla kohdalla. Oikea. Luontaisia kuopanteita Variksensaaren keskiosan korkeimmalla alueella lapioiden ja kairan kohdalla. Itään.

5 JOENSUU LÖYTÖJÄRVI KALMONSAARI

Mjtunnus: 251500007
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: hautapaikat: hautasaaret

Koordin: N: 6942019 E: 669775

Tutkijat: Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
 Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Löytöjärvessä olevaan saareen kerrotaan isonvihan aikaan haudatun sekä venäläisiä että suomalaisia kaatuneita. Noin 1900-luvun alussa puissa oli vielä nähtävissä ristinmerkkejä.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä, koska lähelle ei ollut kaavoitettu rakennuspaikkaa.

Kartta s. 4.

Hajalöytöpaikat**2 JOENSUU VÄLIJOKI**

Mjtunnus: 1000028585
Status: löytöpaikka
Ajoitus: ajoittamaton (rautakausi tai hist. aika)
Laji: hajalöytöpaikka

Koordin: N: 6938159 E: 670926

Tutkijat: yksityishenkilö 2014 irtolöytö, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Haarateräinen nuolenkärki löytynyt Välijoen varresta. Pituus 10 cm.

Sepänmaa 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä, koska lähelle ei ollut kaavoitettu rakennuspaikkaa.

Kartta s. 4.

3 JOENSUU PAJAMÄKI

Mjtunnus: 251040001
Status: löytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Laji: löytöpaikka

Koordin: N: 6945457 E: 666550 Z: 159

Tutkijat: yksityishenkilö 1998 irtolöytö, Oili Forsberg 2003 inventointi, Sepänmaa & Poutiainen 2020 inventointi
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Pienen reikäkiven (KM 31283) löytöpaikka sijaitsee Rök-sän kylässä, Pajamäen tilan perunapellossa. Esineen on löytänyt Anne Muhonen 1990-luvun alussa. Tilalta kerrotaan löytyneen aiemmin myös "nuolen muotoinen kivi, jossa oli kahva", mutta se on sittemmin joutunut hukkaan. Paikalla ei ole havaittu muuta esihistoriaan liittyvää.

Sepänmaa & Poutiainen 2020: Paikkaa ei tarkastettu v. 2020 inventoinnin yhteydessä, koska lähelle ei ollut kaavoitettu rakennuspaikkaa. Löytöpaikan korkeuden (n. 160 m mpy) perusteella paikalla ei voi olla kivikautista asuinpaikkaa – myös kivikautisten hajalöytöjen kannalta erikoinen löytöpaikka. Esine saattaakin olla historialliselta ajalta.

Kartta s. 4.